

Uudised

Kalender

Abiks taotlejale

Dokumendid

Põhikiri

Majandusaasta aruanded

Projektid

Sündmused

Kasulikud lingid

Astu liikmeks

Liikmed

Liikmeala

Partnerid

Kontakt

Videod

Arhiiv

Kohalik toit

Hiiumaa arengustrateegia koostamine

Sündmused

Projekti Rural Flavours projektikohtumine LAG Bura, Horvaatia 1-6. mail 2019

Projekti Rural Flavours projektikohtumine LAG Bura, <http://www.lagbura.hr/en/> Horvaatia 1-6. mail 2019

Lahkumine Eestist 01. mail 2019 Tallinn - Frankfurt.

Päris programm algas pisukese muudatuse tõttu lennuliikluses 2. mail kl 14 kohtumisega Eesti aukonsul hr. Boris Jukiciga lõunasöögi laua taga. Aukonsul on hariduselt jurist, ja väga rahul aukonsuliks nimetamisega. Talle Eesti meeldib ja meeldib ka välisministeeriumi töö aukonsulitega Eesti tutvustamisel. Kohtumisel kiitis Horvaatiat ja eriti looduse ilu. Meie sihtkoht Paklenica looduslal on üks silmapaistvamaid. Kutsusime hr. Jukici Hiiumaale külla.

Lõuna toimus restoranis Vinodol <https://vinodol-zg.hr/en/>.

Pärast lõunat toimus giidiga tur vanalinnas. Giidiks Igor Auferber firmast Tureta Travel. Zagreb on Horvaatia pealinn ja riigi suurim linn, ühtlasi ka Horvaatia kultuuri-, teadus-, majandus- ja halduskeskus. Linnas asuvad Horvaatia valitsus, administratiivasutused ja ministeeriumid. Zagrebis elab ca 1 miljon elanikku riigi 4 miljonist. Zagreb asub Medvednica mäe lõunanõlval ja Sava jõe kahel kaldal umbes 122 meetri kõrgusel merepinnast. Meie kõndisime alustuseks funikulööri peatusesse, millega sõitsime mägke, et jalutuskäiku alustada.

Zagrebi ajalugu ulatub Vana-Rooma perioodi. Esimest korda mainitakse nime Zagreb 1094. aastal, mil Ungari kuningas Ladislaus rajas sinna piiskopkonna keskuse. Katedraalist põhja poole kerkis vaimulike asundus Kapitol. Selle kõrval asuval künkal arenes kindlusasula Gradec, kus elasid ülejäänud linnakodanikud, peamiselt talupidajad ja kaupmehed. 1242. aastal sattusid mõlemad asulad tatari rünnaku alla. Tänutäheks tatarlaste tõrjumise eest andis Ungari kuningas Bela IV Gradecile autonoomia ja ka oma õigussüsteemi. Legendi kohaselt kinkis Bela Gradecile kahuri, millest käskis iga päev tulistada, et see rooste ei läheks. Alates 1877. aastast tulistatakse kahurist Lotrščaki tornis, et märkida keskpäeva. Zagrebi piiskopkond ja Gradec olid omavahel vaenujalal maa ja veskite pärast, aga vahel ka poliitiliste küsimuste tõttu.

Horvaatia parlamendi kutsel rajasid jesuiidid linna esimese kooli, kiriku ja kloostrid. 1669. aastal asutasid nad ülikooli, kus õpetati filosoofiat, teoloogiat ja õigusteadust. 17. ja 18. sajandil rüüstasid Zagrebit tõsiselt tulekahjud ja katk.

20. sajandi esimesel poolel kasvas Zagreb kiirelt. Enne Esimest maailmasõda loodi linnast idasse Stara Peščenica ja läänes Črnomereci linnaosad. Pärast sõda kerkisid töölislinnakud Sava jõe ja raudtee vahelisele alale ning kahe maailmasõja vahel rajati elamurajoonid Medvednica mäe lõunanõlvale. 1920. aastatel kasvas Zagrebi elanikkond 70%.

Sava jõe ja raudtee vahelise ala väljaehitamine jätkus pärast Teist maailmasõda ning 1950. aastate keskel alustati Sava lõunakaldale Novi Zagrebi (Uus Zagreb) ehitamist. Linn laienes ka läände ja itta, haarates endasse Dubrava, Podsusedi, Jaruni, Balto ja teised asulad. Sava lõunakaldale ehitati ka Pleso rahvusvaheline lennujaam.

kl 17.00 alustasime bussisõitu Zagrebist Starigradi (ettevõtja Ivica Ramić Prijevoz putnika "Punta"), kus toimusid projekti tegevused. Sõiduaega läks siiski vähem kui 4 tundi. Majutus hotellis Alan.

Starigrad (Itaalia: Cittavecchia) on Horvaatias asuv omavalitsus Zadari maakonnas. Kogurahvastik on 1,876 (2011. aasta loendus). 2011. aasta rahvaloenduse kohaselt on 96% elanikkonnast horvaadid. Rahvusküsimused on hiljuti möödunud sõja tõttu siiski hell koht. Kuigi kõik, kellega rääkisime, nagu ühest suust väitsid, et rahvuste vahel vaenu ega vahet ei ole.

Starigrad Paklenica (Starigrade on Horvaatias mitu) on turismile pühendunud küla ja väike sadam Velebiti väina rannikul. Linn on ehitatud iidse linna Argiryntuma vundamentidele. See on ka lähtepunkt Paklenica rahvuspargile. Starigrad on see, kus mäed ja meri muutuvad üheks ning on seetõttu huvitav nii ujujatele kui ka matkajatele. Liivarannad on sobilikud lastega peredele, samas kui Velebiti ja Paklenica Rahvuspargi mägiad pakuvad külastajatele hobu- ja autoretkeid, matkamist ja alpinismi. Lisaks matkamisele, mägironimisele ja meelelahutuslikele spordialadele saavad entusiastid nautida ka süsta ja kanuusõitu ning raftimist Zrmanja jõel. Vanalinnas on rikas arheoloogilised leiud ja arhitektuurimälestised, nagu kuulub Villa Petar Hektorović. Suvel korraldab Starigrad Paklenica linn mitmeid õhtuseid pidustusi nn Kalurite õhtuid, mida peetakse peaaegu kõigis Dalmaatsia linnades. Kala, vein, oliiviõli, leib ja elav muusika loovad kõigile meeldiva õhtu. Hotellidel on ka oma õhtused kavad, mis hõlmavad elavat muusikat, samuti erinevaid kohalikke maitseid (kala, lambaliha, prosciutto ja erinevad juustud). Et suvi polnud veel alanud ja ilm polnud ka kiita, ei saanud me linnakese rohkeid restorane külsastada.

3. mail alustasime kl 9-12:00 seminariga „Kohalike toodete branding“. Seminari toimumise kohaks valis projektipartnerid LAG Burast Paklenica loodusala asuva Jugoslaavia-aegse märke uuristatud varjendi. Varjend ehitati suurejooneline, hea, et praegu on see kasutusel loodusala keskusena. Paklenica loodusala on Horvaatias väga populaarne külastuskoht eriti mägironijate hulgas, mida kajastab väljapanek keskuse. Kuulasime ettekandeid kohaliku ettevõtja (majutus, toitlustus, mägironimine ja safarid), valla, turismiliidu, looduskaitseala/biosfääriala esindajatelt ning partneritelt oma piirkonna turundamise kohta. Seminari lõpetuseks esines kohalik naiskoor nauditava kavaga.

Edasi külastasime mahetootjat Sinjorina Smokva EKO. Perefirma asutati 2007 aastal, kui IPARD programmi raames saadi toetust moosi survekeetja, dosaatori, autoklaavi ja ruumide remondi jaoks. Mooside eripäraks on peale selle, et toodang on mahe, veel ka see, et keedetud ilma suhkrut ja muid lisaaineid lisamata. See tähendab, et kui mandariinimoos, siis mandariinist see koosnebki. Maitsetl väga hea toode muudabki moosi kui sellise mõtet – ei ole vaja suhkrut lisada, säilitamiseks ei ole seda sootuks vaja. Meie saime maitsta ja kaasa osta viigimarja, kirs, mandariini ja veel mitme vilja moosi. Lisaks kasvatab talu aromaatsaid õlitaimi, millest pressitakse linnas maheõli. Samuti on pere mõlemad liikmed kaasatud turismis giididena ja reisikorraldajatena. Pereproua oli viimased 10 aastat korraldanud kohalikku viigimarja festivali.

<https://www.facebook.com/sinjorinasmokva/>

Talus toimus samuti kohtumine valla juhtidega: asevallavanem ja keskkonnaosakonna töötaja. Olime neid palunud, et rääkida valla jäätmemajandusest. Vallajuhtide sõnul rääkida pole õieti millestki, sest jäätmemajandus ei ole hoogu sisse saanud, eriti just inimeste teadlikkuse osas (muuseas, nagu ka meil Hiiumaal on paljuski vajaka selles osas). Siiski, hetkel oli käimas üldine vee ja kanalisatsiooni ehitamise projekt (sama nagu ka Hiiumaal). Rääkis, et meil on kanaliga ühte süvendisse pandud ka internetikaabel, mille peale nad ilmselt ei olnud tulnud, sestap vangutasid päid. Kinkisin Hiiumaa kataloogi, mis on trükitud 100% kompostuva paberi peale, mis tekitas huvi.

Järgmiseks projektiks, millega tutvustati, oli LAG Bura enda projekt külakeskuses oleva bussijaama korrastamises külakohtumiste jaoks. Lastele oli kiik, nendele

kes tahtsid puuvilju müüa või vahetada – laud ja toolid, päikesepatareil töötas ajalootahvel.

Edasi sõitmise turismifirmasse Mićanovi Dvori <http://micanovidvori.com/>. FIRMAL on 4* majutusmajad, mitme saaliga restoran, pakutakse tegevusi: parvetamine, ratsutamine, matkad, safarid. Külaliste kutsumiseks ja piirkonna turundamiseks korraldatakse aasta jooksul mitmeid üritusi nagu ratsamatkad, matkapäevad ja parvetamise festivalid. Pereettevõtet juhatab tütar, kes rääkis talu ajaloost: esiisadele kuuluv talu oli enne sõda tavaline maakoht, mis sõja ajal purustati. Isa naases sõjaväest ning asus talu taastama nüüd juba turismi eesmärgil. Kui lõpuks küsisime, et mis sõjaga tegemist oli, jõudis ka meie teadvusesse, et räägitakse Jugoslaavia kodusõjast 1990-1996. See seletas ka maapiirkonna varemisi majad ja inimeste lahkumise linnadesse. Kolleeg Josef LAGist rääkis, et ta sündis 1991 aastal ning pidi veetma esimesed 5 aastat oma elust varjendis, kusjuures rinne oli praktiliselt 800 meetri kaugusel nende elukohast. Sõja jälgi nägime igal sammul. Mägedes asuvad loodusladad on siiani veel osalt miinidest puhastamata, alles eelmisel aastal said kaks demineerijat surma, sest maanihete ja kevadvete tõttu miinid liiguvad ootamatutesse kohtadesse.

Projekti ametlikuks õhtusöögiks sõitsime Zelengradi külla, mis enne sõda oli olnud 500 elanikuga küla, nüüd napilt 50 inimest järel. Maha jäetud koolimajad olid noored mehed teinud söögikoha, kus nii koha peal sai toitlustada kui ka tehti teenust väljapoole. Söögiks pakuti tüüpilist horvaatia pulmatoitu: kõigepealt riisi ja hautatud lammast, siis kana ja lõpuks magusat datlirooga.

4.mai - väljasõit OPG Vrata Velebita jäi kahjuks ära, sest hakkas sadama ja mägedesse vihmaga ei saanud. Selle eest jalutasime linnas ja asusime tegema ettevalmistusi laadaks.

Laat toodi vihma tõttu linnaväljakult hotelli suure varikatuse alla, sest muidu ei olekski midagi saanud teha. Meile eraldati laud ja köögis võimaldati küpsetada küpsiseid. köögis toimetasid veel partnerid Küprosel, kes tegid oma tüüpilist magustoitu – pastarõngad jaanileiva siirupis. Maitset nagu meie kama - omapäraselt.

Hiiumaa pakkus laadal mitmeid töötubasid: MTÜ Jääk ja Praak rääkis oma toodetest (laadal kohtuti ka samalaadse kooperatiivi esindajaga, kes samuti tegeleb vaimsete erivajadustega inimeste tööhõivega); Käsitööpood Pitsu tegi töötoa punasest lõngast käepaela sõlmimises (punast värvi lõng on väega, sestap käepaelana Eestis iidsetest aegadest kantud); Dagenhaus pakkus käsitööna valminud suhkruta šokolaadi (mis maitset lastele harjumata, aga oleks juba aeg suhkrust loobuda!), Hiiumaa Köök ja Pagar küpsetas pommerantsiküpsiseid, mis osutusid väga edukateks. Laadal osalesid peale partnerite veel kohalik tootjad: rohkelt oli tooteid viigimarjast, oliivõli, veini, samuti käsitööseepi ja muid tooteid. KL 15:00 alguse saanud laat kestis hiliste õhtutundideni ja päädis kohalike ansambli esinemise ja tantsuga.

5.mai - alustasime kl 8.00 hommikul tagasisõitu Zagrebisse ja sealt Tallinnasse Lennuk väljus kl14.35 suunal Zagreb-Frankfurt-Tallinn. 6.mai kl 1.20 saabumine Tallinnasse.

Õppereisi päevakava

Ettekanded

Hiiumaa Kohvikutepäevad

Portugal

Küpros Mandariiniküla

Horvaatia - Rahvuspark/Biosfääriala Turismiliidu ettekanne Turismiettevõtja ettekanne LAG ettekanne

Õppereisil osalejate nimekiri:

2	Vendo Liit	Pitsu
3	Lembit Vainumäe	LEVA
4	Kaja Vainumäe	Leva
5	Merit Savioja	Coop Hiiumaa
6	Katrin Tulvik	Coop Hiiumaa
7	Helin Juhe	MTÜ Jääk ja Praak
8	Anu Pielberg	OÜ Hiiu Autotrans
9	Jan Ignahhin	OÜ Mainegrupp
10	Viktor Tammsaar	OÜ Foodstok
11	Ülle Lorits	SA Hiiumaa Muuseumid
12	Aivar Viidik	HKK
13	Jane Sinijärv	Hiiu Öko
14	Margit Kääramees	HKK
15	Lagle Saga	Dagenhaus
16	Evelin Kuli	Coop
17	Inga Hellaste-Roosa	COOP
18	Romet Keskla	Merepääste
19	Reet Kokovkin	HKK kontor

TAGASISIDE

1. Mis jäi enim meelde nähtud kohtadest/projektidest?

- Kõige meelde jäävam on loomulikult Horvaatia mäed ja loodus. Projektidest „moositööstus“, mis vägagi hästi sobiks ka Hiiumaale, sest toorainet siin jaguks. Seminari ettekannetest tasuks ülevõtta suurt vaimustust oma toodetest, tegemistest ja neid rõõmuga promoda, sest meil on mida näidata, müüa, pakkuda.

2. Mis oli see õpetlik osa reisist, mida tahate teistega (kodumaale jäänud mitte-reisinutega) jagada?

- Kasutada oma loodusressursse samasuguse naudinguga nagu horvaadid – metsamarjad ja aiaviljad purkidesse ja mitte meile söömiseks vaid ka riigist välja, miks mitte seened jm saadused. Loodusturismi saaks erinevate radadega rikastada. Meil on olemas samad võimalused, mis mujalgi aga kuidagi ei osata seda kasutada. Võimalik, et oleme liiga harjunud oma rikkustega ja ei oska seda esile tuua.

3. Millise kogemuse võiks neil üle võtta rakendamiseks kodusaares?

- Kui seal oli olemas Winnetou, siis meil on Randröövel ja Näkimadalad, mis on üli põnev ja mida saaks samuti presenteerida erinevates Hiiumaa paikades. Miks mitte läbida rada Suuremõisa lossist Reigi pastoraadini ja kuulda seal erinevaid legende ja teha peatusi olulistest paikades. Suuremõisa lossist Vaemla mõisani? See oleks Hiiumaal sama atraktiivne tegevus kui Pärnumaal on Lotteküla.

4. Kuhu võiks järgmise õppereisiga minna?

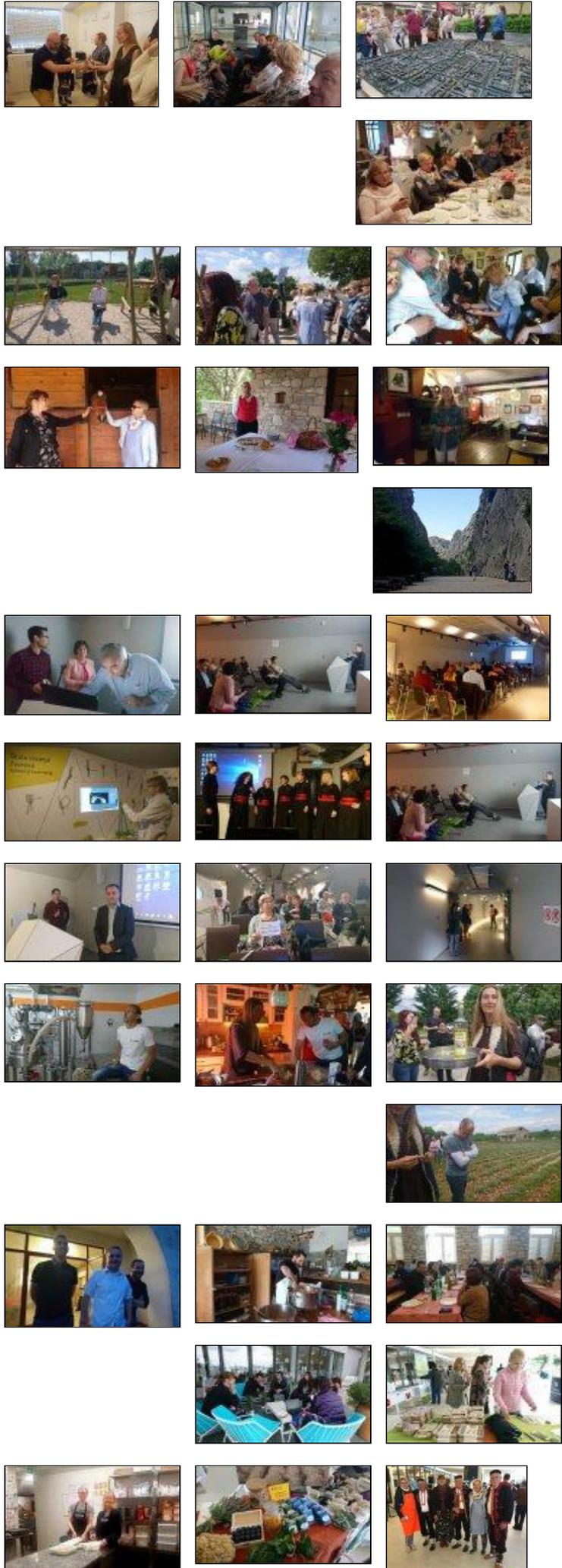
- Sooviksin õppereiside käigus külastada sotsiaalseid ettevõtteid st. ettevõtteid, kes tegelevad nõrgema ühiskonna osaga. Näha nende tegemisi, kuulata lahendustest ja korjata uusi mõtteid jne. Miks seda teha õppereisi raames? Sest siis on ligipääs kohtadesse kuhu muidu ei satu ning kohtuda inimestega kellega ise pole kontakti saanud. Sellised õppereisid võiks olla ka Eesti.

- Loomulikult külastaks ka Küprose mandariini festivali.

5. Kuidas jäite rahule õppereisi korraldusega?

- Õpperisi korraldus oli super! Reet, kuidas sa seda suudad? Reisija jaoks oli nagu emaga reisil käimine – ei ühtegi muret ega lahendamata probleemi. Sihtkohd olid inspireerivad ja julgustavad. Tegelikult ongi nii nagu sel reisil paistis, igast väiksest asjast on võimalik kasvada suureks, üles on võimalik ehitada see, mis vastu tahet on lõhutud, kõik on võimalik. Aitäh toredatele reisikaaslastele, reiskorraldajatele, vastuvõtjatele.

MTÜ Hiidlaste Koostöökogu